

et biennio toto illud suæ patriæ beneficium conferre A
conatus est, ut inter Barcinonenses et Toletanos in-
tima ac familiaris necessitudo contraheretur, cujus
rei perhibet ipse testimonium in Chronico inquires :
*Maxima Toletanorum cum Barcinonensibus necessitudo
contrahitur, ex quo civitatem illam ego Dexter biennio
rexi; et in tabulariis ejus urbis multa scitu digna re-
perisse me fateor.*

Inde domum rediens omnimodæ Historiæ finem imposuit anno Christi 430, ætatis vero suæ 62, eamque D.
Hieronymo dicavit ac misit: qui tamen ante paucos an-
nos vitam meliorem sortitus apud Superos fuerat; ta-
metsi ejus rei in Hispanias fama nondum pervenerat;
nam et Idatius ejus temporis in Hispania scriptor,
anno Domini 435 scribit: *Quo tempore S. Hieronymus
obierit, referentium sermo non edidit.* Morte igitur ip-
sius postmodum comperta, cum liber ipse ad ejus,
utpote defuncti, manus pervenire non posset, al-
teram ei Dexter imposuit: multi-que locis locuple-
tavit et auxit, nam et Hieronymi mortem in eo an-
notasse constat ad annum Domini 426, et ita tandem
amico et consanguineo suo Paulo Orosio Chronicon
auctum dicavit: cum ultimam ei imposuisset manum
anno Christi 440, corrente æra Cæsaris 478, a Roma
vero condita anno 1191, ætatis suæ 72, jam inci-
piente decrepita, ut ipse in calce Chronici asserit.
Quid autem in causa fuerit, ut cum ei suscripserit
anno 440, historiam nihilominus terminaverit anno
430, et totum decennium silentio involverit, ipse
non explicat: existimo autem etiam in hoc Hiero-
nymum imitari voluisse, qui ab ultima pariter de-
cennali historia in Chronico suo abstinuit: quoniam
*eo fine contentus (ait ille) reliquum temporis Gratiani
et Theodosii latioris historiæ stylo reservavi: non quo
de vivis timuerim libere et vere scribere, timor enim
Dei hominum timorem expellit, sed quoniam debac-
chantibus adhuc in nostra Barbaris, incerta sunt om-
nia.* Sic prorsus de Dextro credendum, qui debac-
chantes Barbaras nationes, nimirum, Alanos, Wan-
dalos, Suevos et Gothos, suismet oculis in exitum
Hispaniæ conspexit; quorum historia latiori stylo
scribenda erat, quam Chronicon pateretur, et de-
bacchantibus adhuc in nostra Barbaris, incerta erant
omnia. Nam tametsi ab anno Christi 409 Hispanias
intrassent, ipsasque Barbari inter se divisissent,

ita quod in Gallæcia Suevorum rex Rechila, Her-
merici successor, dominationem exerceret; et
super Gothos Theodoredus, tertius ab Ataulfo re-
gnaret, multa-que Hispaniæ provincias possideret;
nondum tamen inde Romani usquequaque ejecti
erant, et spes totas recuperandi necdum amissa:
quare ultimus rei exspectabatur eventus, historiæ
commendandus. Anno ipso 440 (auctore Idatio),
Asturius utriusque militiæ dux, ad Hispanias missus,
Tarraconensium cædit multitudinem; anno se-
quenti cometa apparere cœpit mense Decembri,
subsequentem peritentiæ, et præsentem bellorum
plagas portendens. Asturio successor datus est Me-
robaudis utriusque militiæ dux, natu nobilis, et
eloquentiæ merito, vel maxime in poematis studio
veteribus comparandus, utroque titulo, Dextro per-
necessarius. Demum anno 444 Sebastianus militiæ
dux, Constantinopoli fuga lapsus, et ad Theodo-
redum Gothorum regem veniens, conquistam sibi,
qua potuit, Barcinonem hostis ingreditur. Interea
Dexter, non minus patriæ calamitatibus perturbatus
quam senio, et laboribus confectus, ab hac luce ere-
ptus est; quod ejus continuator M. Maximus testatur
inquires: *Æra Cæs. 482, anno vero Christi Do-
mini 444. Fl. Lucius Dexter bene decrepitis obiit 10
kalendas Julii Barcinone; vir plane doctus, prudens et
pius: eo certe multis præferendus, quod multa quæ
ad Ecclesiæ universalis gloriam spectant, solus ipse
scripto Chronico posteris patefecit, et in rebus
Hispaniæ patriæ suæ dilucidandis plus cæteris labo-
ravit.* Floruit etiam in Poetica, ut indicat epita-
phium, quod sepulcro Ataulfi regis apposuit, et
marmoris incidi curavit, prout hodieque ex parte
visitur Barcinone; unde a Vascò, Morale, Nonio,
Puiades exscriptum est: ut ab ipso Dextro ad cal-
cem Chronici ponitur. Porro Chronicon ipsum quod
a multis annis latuerat, ex parte repertum est, vi-
delicet a nato Domino usque ad finem, cum tamen
ex prologo Auctoris constet, ab orbe condito initum
fuisse usque ad annum Domini 430 Prior pars a
capite usque ad Christi natalem adhuc cum tincis
in pulverulento alicujus bibliothecæ angulo bellum
gerit. Faxit Deus ut quandoque lucem videat, ad
majorem sui gloriam.

SELECTA VETERUM TESTIMONIA DE FL. L. DEXTRO.

S. HIERONYMUS.

In libro de Ecclesiasticis Scriptoribus, pene ad
finem: *Dexter Paciani, de quo supra dixi, filius,
clarus apud sæculum, et Christi fidei deditus, fertur
ad me omnimodam Historiam texuisse, quam necdum
legi.* De Paciano autem dixerat: *Pacianus in Py-
renæi jugis Barcionæ episcopus, castitate et eloquen-
tia, et tam vita quam sermone clarus, scripsit varia
opuscula.* Omitto epistolam nuncupatoriam ejusdem

D libri, quam supra apposui. In Apologia II ad Rufinum
cap. 6: *Ante decennium (ait) cum Dexter amicus meus,
qui Præfecturam administravit Prætorii, me rogasset,
ut auctorum nostræ religionis ei indicem texerem.*

SOPHRONIUS GRÆCUS scriptor, synchronus Hieronymi.

Δεξτρος Πακιανού, περί οὗ προσηρῆνα, υἱὸς λαμπρὸς
ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει ἐκδεδομένος,
λέγεται παντοδαπὴν πρὸς με συντεταχέναι ἱστορίαν, ἣν
τενὰ οὕτω ἀνέγραψεν.

M. MAXIMUS, episcopus Cæsaraugustanus, Dextri Continuator, obiit anno Domini 616.

Exstat ejus epistola ad Argebatum episcopum Portucallensem, videlicet:

Sancto et venerabili domino Argebato [Al. Argiobito] episcopo Portucallensi, M. Maximus salutem in Domino.

Cum essemus in urbe regia ad concilium evocati a domino nostro glorioso rege Fl. Gundemaro, sæpe inter nos convenimus; camque sermo nullus esset de historia regum, quam non multo ante in lucem edideram, tunc ad relatum nostrum deduxit sanctitas tua, se velle habere continuationem omnimodæ Historiæ, quam feci Flavius L. Dexter, quod satis verecunde ab humilitate nostra flagitasti. Et enim tu, pro tua in me benevolentia, et nua in te observantia mihi jubere potuisses, maluit a me sanctitas tua precibus contendere, quod quasi pro jure suo posset imperare, vel potius exigere quod juberet. Sequemur rationem temporum more nostro per aras Cæsaris, et annos Christi, magis quam annos Urbis, Consulatum, aut Augustorum. Utinam tam diligenter fecerim imperata, quam conatus sum exsequi libenter! Produxi namque rerum narrationem ab æra Cæsaris 469, ad æram 650, id est, ab anno Christi 431 usque ad annum Christi 612, paulo post mortem Fl. Gundemari.

In Chronico vero ad annum Domini 444 egit de Dextri morte. Dedimus ejus verba in Vita Auctoris.

HELECA, episcopus Cæsaraugustanus, vixit anno Domini 860.

Exstant additiones ipsius ad Chronica Dextri, et Maximi, ubi inter cætera de tempore suo loquens, quo nimirum Hispania sub jugo Sarracenorum gemebat, ait: *Sacræ Scripturæ Arabice translata a presbyteris catholicis habentur, et cum scholiis circumferuntur: præcipue Novum Testamentum, Epistolæ Pauli. Apocalypsis S. Joannis, et liber de Vitis Patrum, et historia Latina Fl. Lucii Dextri, M. Maximi, et aliorum, et Chronicon Eusebii, et libri de Civitate Dei S. Augustini, propterea quod jam lingua Latina evanescebat. Vide quo honore habita fuit omnimoda Dextri Historia illis temporibus in Hispania.*

FUTHRANDUS, subdiaconus primum Toletanus, deinde Ticinensis diaconus, vixit an. 960.

Exstat ejus epistola pro continuandis Dextri, et Maximi Chronicis, cujus in Bibliotheca Hispana mentio fit, et admittitur à P. Gabriele Vasquez tom. I, in III p. D. Thomæ, videlicet:

Sancto Patri Regimundo episcopo Iliberritano, Futhrandus inutilis servus salutem.

Gratissimum fuit, beatissime Pater, ac domino multum venerande, quod Antipodosis nostra, in qua nunc carmine, nunc prosa ludo, tandem ad manus tuas pervenerit. Nec minus jucundum est quod mihi jubes, ut in Fuldensis monasterii bibliotheca, ubi nunc exsul commoror, quærerem tibi Dextri Chronicon, quod Maximus Cæsaraugustanus episcopus, rogatu Argebati [Al. Argiobiti] episcopi, continuavit, et si vacarem ad nostra tempora perducerem: nam dicis laborare vos

A maxima quorundam librorum penuria. Inter barbaros enim Sarracenos non suppetit copia rerum necessariorum, nedum ut habeatis bonorum librorum copiam. Dolui quidem vicem tuam, quod ita duriter vitam exigas; sed soletur te in tantis angustiis, quod sicut bonus pastor ovis tuis es solatio et auxilio. Chronicon quod petis, in hac bibliotheca reperi, in vetustâ membrana descriptum; adjecique ut jussus sum annorum seriem ad hæc usque tempora, id est, ad æram 960. Et gratulor mihi, quod cum Tolcto, ubi sub sanctissimo præsule Toletano Bonito subdiaconus fui, in Italiam proficiscerer, aliquos historiæ libros mecum asportavi, in quibus ordine erat series collecta multorum episcoporum, quos et in hac bibliotheca reperi, jussu, ut credo, Sancti Caroli Magni ex Hispania allatos; quos (ut aiunt) illi obtulerat sanctissimus Elipandus archiepiscopus Toletanus, postquam illum erroris sui de Adoptione Christi penituit. Feci quod jussisti, beatissime pater; an voto conatus responderit, tu videbis qui jussisti. Vale, et seruum tuum exsulem exsul Deo commenda.

Ne quis in hac epistola offendant, animadverterim, Auctorem æram cum anno confundere, seu pro eodem sumere, ut multos sui ævi fecisse probat Morales in Antiquit. Constat ex eo quod Futhrandus protraxit Antipodosim suam ad annum Christi 960, tempore schismatis Leonis et Benedicti. Porro Bonitus Toletanus, cujus fuisse subdiaconus dicitur, fuit ejus nominis in sede Toletana tertius, qui, teste Juliano in Chron., electus fuit anno Domini 946.

HUGO Portugallensis episcopus, alter ex auctoribus historiæ Compostellanæ, vixit ad annum Domini 1100.

In codice pervetusto ms. in membrana, characteribus Gothicis exarato, qui exstat in regali cœnobio Sanctæ Crucis Conimbricensis, ad causam historiæ Sampiri Asturicensis episcopi, reperitur epistola Hugonis episcopi Portugallensis ad Mauritium Bracarensem archiepiscopum scripta, qua respondet ad interrogationem sibi ab eo factam: fuissentne olim in ea sede aliqui apostolici legati per universam Hispaniam? In ea refert ad verbum sententiam ex Chronico Dextri petitam; quæ reperitur ad annum Domini 91, asseritque Dextrum opus suum Orosio dedicasse, ut codex, quem proferimus, habet. Placet autem totam dare epistolam, quod multis locis nobis profutura sit. Eam vero ex autographo traxit doctissimus vir, amicusque noster Gaspar Alvarez de Losada, cujus dono eam Ulyssippe missam accepimus. Epistola Hugonis episcopi Portugallensis: Domino meo Maurilio archiepiscopo Bracarensi salutem.

Invenio S. Petrum Ratisensem fuisse in Hispania vicarium S. Jacobi, dum in Britannias et alias provincias perrexit, qua vero potestate, penitus ignoro. Sunt etiam qui dicunt, eadem functum, dum vixit. Hujus vicariæ auctor, et alterius a B. Petro apostolorum principe commissæ, est Caledonius Bracarensis in Vita ejusdem B. Petri [Scil. Bracarensis], quæ cum aliis sanctorum Hispanorum actis, in pervetusto codice

membraneo scripto de mandato Argiovitii quondam hujus sedis [Scil. Portugallensis], episcopi, apud me est : sic enim habet.

Sanctus Petrus civis Bracarenensis, qui et Samuel dicitur, a S. Jacobo Joannis fratre, Zebedæi filio suscitatus, in episcopum Bracarensem consecratus est; et ab eo missus, multis ibi ejus generis e tribubus dispersis, et gentiles convertit. Inde digressus Tydæ, Iriæque prædicat, et per totam maritimam oram, ad promontorium usque Cinthium [Id est Promont. Lunæ seu Ulyssiponensæ] sive et Ulysseum : instituitque ex discipulis sui magistri, quos secum adduxerat episcopos, Portucalle, Eminio, Conimbricæ, Olysiptone, et ultra Nerium promontorium [Hodie Cabo de Finis terræ] alios; et ad ejus exemplum non in una tantum civitate commorabatur, sed zelo fidei, mediterranea, citra et ultra Tagum, populosque sibi commissos ambiens, Ægitaniæ, Callensiæ, Emeritæ, Ambratiæ, et in aliis Vettonum, et Lusitanorum urbibus verbum Dei disseminat : et transacto ad Pannonias Durio, in Bracaram Augustam rediit. Quindecim mensibus vix fere elapsis, ejus magister Jacobus ad Cæsaraugustam ædiculam excitarat, in honorem Deiparæ Virginis, creatoque inibi Athanasio discessit, et Bracaram venit; ubi sacrat eidem Dominæ, cum Pio Hispalensi, et Elpidio Toletano episcopis, et aliis ex primis ejus discipulis aliam ædiculam in quadam crypta, prope balnea, juxta templum ab Ægyptiis Isidi quondam dicatum. Et inde Brigantio navim transcendens, in Britannias appulit, relicto Bracaræ S. Petro, ejus vicario, et primario inter alios, quos sacrarat in Hispania episcopos. Hactenus, ut credo, ex Caledonio. Subinfert vero :

De prima Legatia ad Hispanias a B. Clemente missa, sic Dexter Paciani filius in historia ad Orosium, quam in eodem codice descriptam invenio : Philippus cognomento Philotheus, qui prius corpora sanctorum martyrum Gervasi et Prothasii civium suorum Mediolanensium Mediolani sepelierat, conversusque in campo Lamititano a B. Paulo Apostolo, illum secutus adhæsit Clementi, a quo legatus missus in Hispanias, Barchinone, Cæsaraugustæ, Valentis, Toleti, Hispali, et in multis aliis urbibus prædicat. Au. Cornel. Palma, V. C. sive Toletano, duumviroque Christiano [deest M. Marcellus] Toletum venit, ibique sedem totius Carpetaniæ [melius Hispaniæ] primariam constituit. De aliis legationibus multa idem Dexter, et Maximus Cæsaraugustanus episcopus. Unde videat Serenitas vestra..... Cætera deerant in codice unde hæc extraxit Losada, nam ab aliquo plagiario (proh dolor!) ad cooperiendas vetularum colus, folia circiter centum abscissa erant, ut foliorum radices, quæ manserant, patenter indicant.

JULIANUS PETRI archipresbyter Toletanus, in Chronico ad annum Christi 36, floruit 1100.

Ut traditio constans est ab apostolicis hucusque ducta temporibus, multorum etiam veterum Torquati, Ctesiphontis, Honorati, Melantii, Dextri, M. Maximi, Isidori, Bedæ, aliorumque testimoniis, anno Domini 36, satis honorifica causa, S. Jacobus apostolus Zebedæi

A filius Hispanias adiit, urbesque omnes ejus lustrat. Quæ concordant cum his quæ Dexter scribit eodem anno.

HONORIUS AUGUSTODUNENSIS in libro de Script. Eccles. sub numero 132, ad annum Domini 390, floruit anno Domini 1120.

Dexter, Paciani filius, clarus ad sæculum, et Christi fidei deditus, texuit omnimodam Historiam.

RAPHAEL VOLATERRANUS lib. xv Anthropologiæ, littera D.

Dexter, Paciani præsulis filius, vir clarissimus, et Christi fidei deditus, fertur omnimodam Historiam edidisse, patria Barcinonensibus, Præfectus Prætorii Theodosii principis; cui Hieronymus, qui hæc testatur, librum de Viris illustribus dicavit.

CONRADUS GESNERUS in Catalogo testium veritatis.

Dexter, Paciani filius, clarus apud sæculum, et Christi fidei deditus, ad me omnimodam Historiam texuit, quam necdum legi. D. Hieronymus in Viris illustribus Script. Eccl. quas Dextro huic (ut opinor) inscribit. Sophronius Hieronymo familiaris, qui hunc librum Græce vertit, indicat hunc Dextrum fuisse præfectum prætorio.

ANTONIUS POSSEVINUS societatis Jesu, in Apparatu sacro, littera D.

Eadem habet verba quæ Gesnerus.

JOANNES RIOCHE ordinis Minorum de Observantia: in Compendio temporum, lib. II, cap. 24, col. 1.

Dexter, filius Paciani, Historiam omnimodam ad Hieronymum scripsit.

CÆSAR BARONIUS S. R. E. Cardinalis, tom. IV Annalium Ecclesiastic.

Agens de S. Paciano Barcinonensi episcopo, ad annum Domini 388, subdit : Ad cujus filium præfectura prætorii insignitum, idem Hieronymus, ut dicemus, scripsit librum de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Anno vero Domini 392: Sed est (inquit) ut S. Hieronymi lucubrationes singulas in hunc usque annum XIV Theodosii imperatoris editas, perfacile enumeras, si quæ ad finem habet in Commentario de Eccles. Scriptoribus leges. Scripsit illum ad Dextrum v. clar. quem præfectura prætorii decoratum fuisse ipse tradit in Apologia contra Rufinum, dum ait : Ante annos ferme decem, cum Dexter amicus meus, qui præfecturam administravit prætorii, me rogasset, ut auctorem nostræ religionis ei indicem texerem, inter cæteros tractatores. Scripserat ante idem Dexter ad ipsum Hieronymum historiam, quam ipse testatur his verbis : Dexter Paciani, de quo supra dixi filius. Sed ea dispendio quoque nostro periit.

Anno item Domini 393, tom. V : Sed et diximus Dextrum præfectum prætorii tempore Theodosii, ejusdem quoque argumenti lucubrationem elaborasse.

ABRAHAMUS BZOVIVS ord. Prædicatorum, tom. I Historiæ Ecclesiasticæ.

Ad annum Domini 34 adducit verba Dextri, de prædicatione S. Jacobi apostoli in Hispania, deque ejus discipulis: nam jam ad manus ipsius Chronicon ejusmodi, cum scripserat, advenerat.

Consulto recentiorum numerosam catervam au- A ne tedium Lectoribus afferam: eorum tamen non-
 citorum, qui Dextri Chronicon recognoscunt omitto, nullos in sequenti Apologia referam.

CHRONICI DEXTRI APOLOGIA,

AD LECTOREM,

Qua ipso in limine admonitus inoffenso cuncta postmodum percurrat pede.

§ 1. Quæ et quanta, omnimodam hanc Historiam germanum Dextri fetum esse convincant?

Quod olim scriptis Magni Areopagitæ Dionysii ac- B
 cidit, quæ cum diu latuissent, tandem inventa et in
 lucem data magno fuerunt Ecclesiæ catholicæ adju-
 mento, id quoque ejusmodi L. Dextri Barcinonensis
 Chronicis accidit; quæ quidem ante mille et du-
 centos annos scripta, post multa sæcula in vulgus
 emissa sunt, ingenti etiam cum fructu (ut speramus)
 Ecclesiasticæ historiæ. Cæterum quemadmodum
 illis olim contradicium fuit a nonnullis, quod præter
 omnium expectationem quædam affirmarint; ita pa-
 riter et in his, quibusdam scrupuli orti sunt, quos
 nunc operæ pretium erit sedare; ne forsitan lector eis
 absterritus, fidem quam jure promeretur, auctori
 tanto deneget. Utinam autem Dextro daretur alter
 Theodorus, quali Dionysius fruitus est, facilius si- C
 quidem apud omnes honore merito donaretur; sed eo
 nihilominus deficiente, si non auctoritate eluci-
 datoris, ratione tamen (qua sola impræsentiarum pe-
 riculum facere volumus) vires suppeditante, non
 dubitamus voti compotes evadere; multa enim et
 magna sunt, quæ id ipsum convincant, de quibus
 nunc disserendum a nobis est.

Principio nemo est qui abnuat, magni ponderis
 esse oportere Chronici hujus auctoritatem, si semel
 de auctore constet, esse Dextrum illum nimirum
 qui suam omnimodam Historiam Hieronymo nuncu-
 pavit: eum siquidem Doctor sanctissimus sæpius
 vehementer laudat, et multum ei defert, uti ex ejus
 Vita liquet superius a nobis exarata. Tota igitur causa
 nostra in hoc versatur, ut ostendamus, præens opus
 legitimum mentis suæ partem fuisse. Qua in re D
 quidquid de aliis sit, ii certe, quorum beneficio ad
 manus nostra Chronica ista pervenere, tanta pollent
 auctoritate, tanta veritatis sinceritate, ut de re ipsa
 nullus relinquatur locus dubitandi. Hi sunt RR.
 patres Thomas de Torralba, et Hieronymus de la
 Higuera, Societatis Jesu presbyteri, eruditione
 conspicui; e quibus Thomas, dum in Germania ver-
 saretur, Deo auspice, incidit Wormaciæ in codicem
 pervetustum inembraneum, manuscriptum, in quo
 caractere Gothico exarata erant Chronica Dextri
 et M. Maximi, tantopere a viris eruditis desiderata.
 Erat tunc forsitan codex ille in manu docti ejusdam
 civis Wormaciensis, qui ingenue fessus fuit, se eum
 e Fuldensi monachorum celeberrima bibliotheca ac-
 cepisse, et pro veneranda antiquitatis historia in eo

contenta, plurimi habere (errant qui existimant in
 cœnobio Fuldensi exscriptum fuisse codicem, et in ejus
 adhuc bibliotheca permanere, cum tamen Torralba
 solum asseruerit, quod codex autographus, Fulden-
 sium fuerat). Cum vero nec dono, nec pretio, pater
 Thomas originalem codicem ab ipso extorquere ne-
 quiret, copiam illius ut minimum extrahere obtinuit;
 quam illico in Hispaniam misit ad P. Hieronymum
 de la Higuera, cum litteris datis Wormatiæ anno
 Domini 1594. Litteræ ipsæ et copia Chronici e Ger-
 mania missæ, a fide dignissimis viris sæpius visæ
 et lectæ sunt: et ego super re hac conveni Toleti P.
 Franciscum Portocarrero ejusdem Societatis pre-
 sbyterum, a quo audivi, vidisse se ac legisse pro-
 priis oculis Chronicon et epistolam P. Thomæ de
 Torralba, cognovisseque manum et suscriptionem
 ipsius, et utriusque habere copiam apud se: idem-
 que testatur in prologo libri de Vita S. Ildefonsi
 quem typis excudit Matrui anno Domini 1616. Tan-
 torum igitur testium auctoritas omnem ambiguitatem
 tollit, cum procul dubio sint omni exceptione
 majores, utpote doctrina insignes, religione conspi-
 cui, zelo veritatis præstantes, et tales quod rebus
 majoris momenti, quarum alias nutaret fides, pondus
 auctoritatis præbere valerent. Huc accedit, quod res
 ipsa non intra privatos parietes acta est, et inde in
 lucem data, sed ab anno ipso 1594 quod e Germania
 in Hispaniam Chronicon P. Hieronymo missum,
 præstantissimis totius Hispaniæ prælatis, doctoribus,
 et principibus ab eo communicatum fuit, et pro le-
 gitimo habitum; ut mirum sit, id ab aliquo in du-
 bium verti posse. Recognoverunt illud inter alios
 D illustrissimi ac reverendissimi domini, D. Sancius
 Davila Gienensis, Seguntinus, et Placentinus succes-
 sive episcopus, in lib. S. Vitalis archipresbyteri To-
 letani, et martyris, et in opere suo de veneratione
 reliquiarum: D. Bertrandus Ladron de Guevara archie-
 piscopus compostellanus, vir tota Hispania, Ita-
 lique ob insignem eruditionem notissimus, in lib.
 de Adventu S. Jacobi: D. Prudentius de Sandoval
 episcopus Tudensis, et Pampilionensis, ac regius
 historiographus, in lib. Ecclesiæ Tudensis, et D.
 Alexius de Meneses archiepiscopus Bracarenensis; et
 ante ipsum D. Augustinus de Jesu ejusdem sedis an-
 tistes, qui ea quæ in his Chronicis ad metropolim
 suam spectantibus annotantur, ipse in archivis archie-
 piscopalibus seorsim asservari fecit, quibus alios
 innumeros addere possem, quorum judicium magis